

ÅRSTIDERNA

ODLINGSGUIDE: POTATIS

SVÅRIGHETSGRAD: MEDEL
GÖDNING: MÅTTLIG

Så här odlar du potatis

Sorter

Om du vill ha stor avkastning ska du plantera sorter som Marabel, Sava eller Ditta. Du kan också prova att odla lite mer annorlunda sorter som t.ex. Blå Kongo, Röd Raja eller Sparrispotatis. Även om dessa sorter ofta är mer känsliga för sjukdomar är de spännande och roliga att odla, inte minst tack vare deras olikartade och speciella utseenden.

Förgro

I början av mars lägger du dina potatisar att förgro på ett ljust, rumstempererat ställe. Lägg potatisarna i ett lager, t.ex. i en äggkartong, så alla potatisarna får ljus. Efter att par veckor växer det ut små skott/groddar och efter någon månad kan du plantera ut potatisarna i trädgårdslandet.

Sättdjup

Sätt potatisarna i en fåra som är ca 10 cm djup.

Så kupar du dina potatisplantor

Du ska kupa dina potatisplantor för att undvika ogräs och för att undvika att knölnarna växer upp till markytan där de får solljus och blir gröna och därmed giftiga. När det första lilla potatisskottet tittar upp ur jorden föser du upp jord runt skottet så det bildas en liten hög. Fortsätt att kupa jord runt dina potatisplantor tills plantan är så stor att bladen täcker hela fåran.

Planteringsavstånd

Sätt potatisen med ca 25 cm mellan varje planta och ca 40 cm mellan raderna.

Vattna

Potatisplantor tycker inte om att torka ut. Se därför till att plantorna får minst 30 mm vatten i veckan. Se också till att vattna extra mycket när plantan får små blommor.

Skörda

Det är svårt att säga när potatisen är stor nog att skördas. En tumregel är att potatisen är klar när den blommar, men det kan variera från sort till sort. Prova först att gräva upp en planta och se efter.

Växelbruk

För att undvika sjukdomar bör det gå minst 4 år innan du odlar potatis på samma ställe igen.

Förvaring

Förvara potatisen frostfritt och gärna kallt, mörkt och torrt, t.ex. i en källare.

Goda grannar

Bönor, kål, ärtor och majs.

Dåliga grannar

Gurka, pumpa, squash och selleri.

EKOTIPS

Potatisbladmögel är en sjukdom som varje år drabbar massor av potatisplantor runt om i landet. Bladen blir först bruna varefter hela blasten ruttar mycket snabbt. I värsta fall blir knölnarna också angripna. Det sker om möglet går ner i jorden efter att det regnat mycket.

Prova dessa tre tips för att undvika sjukdomen:

1. Kupa dina plantor ordentligt, så att det är rikligt med jord ovanpå och runt knölnarna. Jorden fungerar som ett slags filter som hindrar bladmöglet från att nå potatisarna.
2. Ta genast bort blast som angripits av bladmögel. Blasten ska inte läggas i komposten.
3. Plantera ut din potatis tidigt på våren och täck den med en fiberduk. På så sätt har du stora potatisar innan potatisbladmögel blir ett problem.

ÅRSTIDERNA

ODLINGSGUIDE: LÖK

SVÅRIGHETSGRAD: MEDEL
GÖDNING: MÅTTLIG

Så här odlar du lök

Enklaste sättet att odla lök på är att köpa små sättlökar på våren och plantera dem direkt i din köksträdgård. De växer ganska snabbt och när blasten är ca 30 cm hög kan du börja skörda dem som salladslök redan i slutet av maj. Låter du dem växa till sig ännu mer utvecklar de sig till stora lökar som kan skördas i juni och juli.

Du kan också välja att odla lök från frö. Dessa håller längre efter att de skördats än lök från sättlök. Förödlar först fröna och plantera sedan ut dem. Så ca fem frön i en kruka i mitten av mars, så är de klara att plantera ut efter ca sex veckor och odlas sedan på samma sätt som sättlök.

Det går också bra att så lökfröna direkt i köksträdgården i början av april. Det man då ska tänka på är att lök växer mycket långsamt i början - till skillnad från ogräs.

Vitlök odlas på samma sätt som sättlök, men sås och planteras på hösten. Glöm inte att dela vitlöken i klyftor innan du sätter dem i jorden. Sätt vitlöken i november och skörda i slutet av juni.

Sorter

Gul lök, rödlök, salladslök och schalottenlök finns i många olika varianter, former och färger. När du köper vitlök till plantering är det viktigt att du köper en som är en sättlöksvariant för att undvika sjukdomar.

Försådd och utplantering

Förså inomhus i mitten av mars. Utplantering från mitten av april när det är helt frostfritt.

Avstånd

Lök kan stå ganska tätt. Sättlök planteras i rader med ca 5-8 cm mellanrum, och 25 cm mellan raderna.

Planteringsdjup

Sättlök ska planteras på ca 3 cm djup. Försådd lök ska inte planteras för djupt; det räcker om själva roten står i jord och bladen inte kommer i kontakt med jorden.

Vattna

Lök kräver mycket vatten på grund av att deras rotsystem inte går särskilt djupt. 35 mm vatten i veckan är lagom.

Växelbruk

Odlas med 4 års mellanrum.

Skörda

Skörda lök när all blast ligger ner på jorden. Dra upp löken och låt den torka ovanpå jorden i ett par veckor, om vädret tillåter. Därefter tar du in löken och förvarar den på ett torrt ställe, är det fuktigt finns risk att löken ruttnar. Vitlök ska vanligtvis torka längre än vanlig lök.

Goda grannar

Dill, jordgubbar, sallat, morötter, rödbetor och svartrot.

Dåliga grannar

Bönor, ärtor och kål.

EKOTIPS

1. Istället för att skörda hela löken som salladslök kan du skära av blasten på samma sätt som när man skördar gräslök. Nya skott kommer växa ut varje gång du skär av blasten.
2. Om du blir sugen på egenodlad salladslök mitt i vintern kan du sätta en lök i ett glas vatten och låta den gro. Skär av blasten som beskrivet enligt ovan och du har salladslök i lång tid framöver.
3. Glöm inte att rensa; ogräs tar både ljus, vatten och näring från löken.